

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ
ПОЛЕСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ХОЗЯЙСТВА
И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ**

**УКРАИНА И БЕЛАРУСЬ:
РЕСУРСЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА**

Монография

Пинск 2017

УДК 346.26 (477) (476)
ББК 65.290 (4Укр) (4Беи)
У 45

Научный редактор
доктор экономических наук **Л.Е. Совик**

Авторы:

Храпко П.Ю., Наконечна О.П., Залужна А.Е., Гуменюк С.Н., Шийка С.В.,
Пивоварчук Л.В., Мельник Л.В., Мельник Л.М., Дума В.Л., Ляхович О.А.,
Скаковска С.С., Позняковская Н.Н., Валюх А.Н., Якимчук А.Ю., Акимова Л.Н.,
Акимов А.А., Кузнецова Т.В., Сипайло Л.Г., Сипайло Н.А., Козлюк В.В.,
Левун О.И., Мальчик М.В., Попко Е.В., Скрипчук П.М., Павелко О.В.,
Сиротинська А.П., Шулейко Д.Ч., Кушнир Н.Б., Ковшун Н.Э., Мошич С.З.,
Красовская Ю.В., Лесняк А.Ю., Подлевская О.М., Мелихова Т.Л., Зубилевич С.Я.,
Мищук Г.Ю., Рошик И.А., Самолук Н.Н., Юрчик Г.Н., Мазур Н.А.,
Шишкина Е.А., Семенова Ю.Н., Навротский Р.Л., Швец Ф.Д., Швец О.М.,
Рибак В.В., Костюкевич А.Н., Костюкевич Р.М., Король Б.О., Павлиха Н.В.,
Феднина Е.Н., Копытовских А.В., Павлов К.В., Хомюк Н.Л.

Рецензент

директор Института агроэкологии и экономики природопользования НААНУ,
академик НААН **О.И. Фурдичко**,
доктор экономических наук, профессор, Киев, Украина

Утверждена Советом
УО «Полесский государственный университет» (№ 10 29.06.2017)

У 45 **Украина и Беларусь: ресурсы предпринимательства** : монография / П.Ю.
Храпко [и др.] ; под науч. ред. Л.Е. Совик. – Пинск : ПолесГУ, 2017. – с. 194.

ISBN 978–985–516–481–5

В монографии раскрыты актуальные проблемы международного сотрудничества Республики Беларусь и Украины в различных сферах деятельности: исторические и философские основы сотрудничества, финансы, экономика природопользования, системы управления на локальном уровне, трансграничное сотрудничество, инновации в экономике и использовании трудовых ресурсов.

Монография является первым томом серии совместного издания Полесского государственного университета и Национального университета водного хозяйства и природопользования.

УДК 346.26 (477) (476)
ББК 65.290 (4Укр) (4Беи)

ISBN 978–985–516–481–5

© УО «Полесский государственный университет, 2017

СОДЕРЖАНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ	6
ГЛАВА 1. ОСНОВЫ КОММУНИКАТИВНОЙ ДИСКУССИИ В КОНТЕКСТЕ МЕЖКУЛЬТУРНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ	7
1.1 Сущность дискурса и его современные трансформации <i>Храпко П.Ю.</i>	7
1.2 Коммуникативное измерение жизненного мира человека: нравственно-эстетические коннотации <i>Наконечна О.П., Залужна А.Є.</i>	10
1.3 К истории украино-белорусских культурных связей конца XVI – начала XVII в. <i>Гуменюк С.М.</i>	16
1.4 Особенности народной географической лексики Украинского и Белорусского Полесья <i>Шийка С.В.</i>	19
ГЛАВА 2. СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ	27
2.1 Пути совершенствования системы бюджетного финансирования социальной сферы в Украине <i>Пивоварчук Л.В.</i>	27
2.2 Особенности формирования бюджетных ресурсов регионов Украины <i>Мельник Л.В., Мельник Л.М., Дума В.Л.</i>	31
2.3 Реформирование межбюджетных отношений в условиях бюджетной децентрализации в Украине <i>Ляхович О.О., Скаковська С.С.</i>	35
2.4 Государственный финансовый контроль в Украине: состояние, проблемы и перспективы <i>Позняковська Н.М.</i>	39
2.5 Экономические и финансовые аспекты внедрения региональных инноваций Украины по сравнению с Беларусью <i>Andriy Valyukh, Alina Yakymchuk</i>	44
2.6 Влияние кредитования коммерческих банков на стимулирование экономического роста в Украине <i>Акімова Л.М., Акімов О.О.</i>	52
ГЛАВА 3. ИННОВАЦИИ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ	60
3.1 Значение маркетинга инноваций в системе обеспечения конкурентных преимуществ предприятия <i>Кузнєцова Т.В., Сіпайло Л.Г., Сіпайло Н.А.</i>	60
3.2 Методологические аспекты оценки эффективности инвестиционной деятельности предприятий <i>Козлюк В.В., Левун О.І.</i>	66
3.3 Информационное обеспечение рефлексивного управления конкурентоспособностью промышленных предприятий в структурном моделировании бизнес-процессов маркетинга <i>Мальчик М.В., Попко Е.В.</i>	70

3.4 Актуальные основы социо-эколого-экономической оценки эффективности стандартизации в условиях глобализации мировой экономики <i>Скрипчук П.М.</i>	75
3.5 Учетная интерпретация классификаций доходов основной деятельности в строительстве: теоретико-методические аспекты <i>Павелко О.В.</i>	80
3.6 Внедрение и использование информационных технологий учета в управлении предприятиями <i>Сиротинська А.П.</i>	85
3.7 О кластеризации как приоритетной форме развития свободной экономической зоны <i>Шулейко Д.Ч.</i>	89
ГЛАВА 4. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ТРАНСГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА	99
4.1 Реорганизация энергосистемы Республики Беларусь с учетом украинского опыта <i>Кушнир Н.Б., Ковшун Н.Э., Мощич С.З.</i>	99
4.2 Оптимизационное моделирование эколого-экономических рисков использования сельскохозяйственных земель в условиях трансграничного сотрудничества <i>Красовская Ю.В., Лесняк А.Ю., Подлевская О.М.</i>	104
4.3 Урбанизация Украинского Полесья в индустриальную и переходную к постиндустриальной эпохи <i>Мелихова Т.Л.</i>	114
4.4 Элементы учетной политики субъектов малого предпринимательства в Украине в условиях евроинтеграции <i>Зубилевич С.Я.</i>	119
ГЛАВА 5. ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ УКРАИНЫ И БЕЛАРУСИ: ИМПЕРАТИВЫ РАЗВИТИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ	129
5.1 Интеллектуальная составляющая человеческого капитала как фактор повышения конкурентоспособности экономики <i>Мищук Г.Ю., Роцик И.А.</i>	129
5.2 Управление расходами на профессиональное развитие человеческого капитала в системе обеспечения конкурентоспособности предприятий <i>Самолюк Н.Н., Юрчик Г.Н.</i>	134
5.3 Концепция достойного труда в контексте воспроизводства человеческого капитала Украины и Республики Беларусь <i>Мазур Н.А., Шишкина Е.А.</i>	140
ГЛАВА 6. ЭКОНОМИКА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ	149
6.1 Оценка экологических проблем использования водных ресурсов в Ровно и Ровненской области <i>Yuliya Semenova, Ruslan Navrotskyi</i>	149
6.2 Концептуальные основы проектирования защиты агроландшафтов зоны Полесья Украины и Беларуси <i>Швецъ Ф.Д., Швецъ О.М., Рибак В.В.</i>	153

6.3 Научно-методические подходы к разработке программ реформирования организационно-экономических отношений в сфере гидромелиорации <i>Костюкевич А.М., Костюкевич Р.М., Король Б.О.</i>	158
6.4 Инвестиционные механизмы обеспечения экологически безопасного природопользования <i>Павліха Н.В., Федниа К.М.</i>	163
6.5 Налоговое регулирование сельскохозяйственного землепользования <i>Хомюк Н.Л. , Павліха Н.В. , Павлов К.В.</i>	168
6.6 Современные подходы к оценке экологического ущерба при проведении осушительных мелиораций в зоне Белорусского Полесья <i>Копытовских А.В.</i>	173
СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ	189

2. Be participative and ideally draw on the expertise of cluster practitioners, academics and policy makers. Evaluators should ensure that the opinions of the different stakeholder groups, notably business views, are captured and codified. ;

3. Reflect in a realistic budget and timeframe the complexity of an impact evaluation of cluster interventions in terms of methodological design and research economical tools in innovation activity. Best international practice suggests that funding in the earliest (pre–seed and seed) stages of innovative project should be in the form of grants or equity financing rather than repayable credit. But, as noted, the practice of innovation vouchers and grants and equity support in Belarus are still in an experimental phase. All these measures will significantly improve the environmental situation in Ukraine.

2.6 Вплив кредитування комерційних банків на стимулювання економічного зростання в Україні

Сучасні зміни, що відбуваються в фінансово–кредитній та банківській системах України обумовлюють постійний пошук механізмів ефективної реалізації грошово–кредитної політики та виведення її на належний рівень прозорості й стабільності. Стабілізація сфери грошового обігу потребує розробки напрямів для проведення якісної грошово–кредитної політики, особливо в кризовий період, що сприяло б подальшому сталому економічному розвитку країни. Виявлення особливостей функціонування кредитних систем України та Білорусії, з метою пошуку шляхів і напрямів вдосконалення банківського сектора кредитування, обґрунтують актуальність теми дослідження.

Означеній тематиці присвячено праці українських вчених–економістів, зокрема: О. Барановського, О. Васюренка, А. Гальчинського, О. Дзюблюка, Б. Івасіва, Г. Карчевої, О. Кіреєва, В. Кротюка, В. Лисицького, І. Лютого, Б. Луціва, В. Міщенко, А. Мороза, М. Пуховкіної, В. Суторміно та ін. Розвитку грошово–кредитної системи присвятили праці й зарубіжні вчені, зокрема: О. Володько, М. Демиденко, Н. Лузгин, М. Маркусенко, Н. Мирончик, Т. Полегошко. Однак, в кризових умовах, які відбуваються наразі в Україні, питання розвитку банківського кредитування потребують глибшого дослідження.

Метою роботи є аналіз кредитно–банківської системи в Україні та обґрунтування напрямів розвитку банківського кредитування. Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань досліджень: визначити роль кредитно–банківської системи у розвитку національної економіки; проаналізувати вплив кредитування комерційних банків на стимулювання економічного зростання в Україні; обґрунтувати перспективи реформування кредитної політики в Україні.

На сучасному ринку грошово–кредитних ресурсів провідна роль належить кредиту. Необхідність кредиту обумовлена непорушним законом ринкової економіки – гроші повинні знаходитися в постійному обороті, здійснювати безперервний рух. У процесі кругообігу і обороту капіталу на одних підприємствах утворюються тимчасово вільні грошові кошти, які виступають як джерело кредиту, на інших – виникає потреба в них. Джерелами кредиту є тимчасово вільні грошові кошти не тільки підприємств, установ, а й фізичних осіб. Надання кредитів є найпоширенішою операцією банків. Правильна організація банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями, належне забезпечення його оперативною та достовірною обліковою інформацією,

виступають основою фінансової стабільності й ринкової стійкості комерційних банків. З метою забезпечення організації ефективної кредитної діяльності комерційні банки розробляють власну внутрішню кредитну політику та впроваджують практичні механізми її реалізації [44, с 87]. Для аналізу інтенсивності динаміки кредитної діяльності комерційних банків розглянемо обчислені статистичні показники (табл. 21).

Таблиця 21 – Динаміка кредитів, наданих в Україні депозитними корпораціями (крім Національного Банку України) резидентам (крім депозитних корпорацій) на початок 2015 року

Роки	Кредити, млн. грн.	Абсолютний приріст, млн.грн.		Темп зростання, %		Темп приросту, %	
		Ланцюговий	Базисний	Ланцюговий	Базисний	Ланцюговий	Базисний
2008	426867	–	–	–	100	–	–
2009	734022	307155	307155	172,0	172,0	72,0	72,0
2010	723295	–10727	296428	98,5	169,4	–1,5	69,4
2011	732823	9528	305956	101,3	171,7	1,3	71,7
2012	801809	68986	374942	109,4	187,8	9,4	87,8
2013	815142	13333	388275	101,7	191,0	1,7	91,0
2014	910782	95640	483915	111,7	213,4	11,7	113,4
2015	1020667	109885	593800	112,1	239,1	12,1	139,1

Примітка: Розробка автора на основі [47].

Згідно проведеного аналізу можна стверджувати, що залишки за кредитами, наданими резидентам банками України за 2008 рік зросли на 307155 млн грн або на 72 % і навпаки знизилися за 2009 рік на 10727 млн грн або на 1,5 %, спостерігаємо зростання кредитів за 2010 рік на 9528 млн грн або на 1,3 %, за 2011 рік – на 68986 млн грн або на 9,4%, 2012 – на 13333 млн грн або на 1,7 %, 2013 – на 95640 млн грн або на 11,7 %. Залишки за кредитами на 1 січня 2015 року становили 1020667 млн грн, за рік зросли на 109885 млн грн або на 12,1 %. Динаміка кредитів, наданих резидентам, протягом 2014 року формувалася під впливом зменшення депозитної бази банків, погіршення платоспроможності позичальників та зміни курсу гривні до основних іноземних. Структуру кредитів вивчають за цільовим призначенням, формами власності, територіями, категоріями позичальників, економічним секторам, строками погашення, видами залишків заборгованості і іншими ознаками. Самостійним об'єктом у статистиці кредиту є вивчення прострочених кредитів за їх обсягом, структурою і динамікою (табл. 22).

Таблиця 22 – Структура прострочених кредитів, наданих депозитними корпораціями (крім Національного Банку України) нефінансовим корпораціям за видами валют і строками погашення на 1 січня 2015 року, млн грн.

Кредити	Обсяг	Структура, %	за строками погашення					
			до 1 року		від 1 року до 5 років		більше 5 років	
			Обсяг	Структура, %	Обсяг	Структура, %	Обсяг	Структура, %
у національній валюті	39856	41,8	19385	47,5	17180	39,7	3290	29,1
в іноземній валюті	55468	58,2	21393	52,5	26057	60,3	8019	70,9
Усього	95324	100	40778	100	43237	100	11309	100

Примітка: Розробка автора на основі [47].

Дані таблиці 2 свідчать, що найбільшу питому вагу (58,2 %) на 1 січня 2015 року становили прострочені кредити, надані нефінансовим корпораціям в іноземній валюті. Частка прострочених в основному довгострокових кредитів в іноземній валюті – 70,9 %. Протягом 2014 року обсяг простроченої заборгованості зріс на 93,6 % або 65,7 млрд грн, станом на 1 січня 2015 року становив 135,9 млрд грн, що відповідає 13,5 % кредитного портфелю клієнтів. Відомо, що негативними факторами, які обумовлювали економічні тенденції в 2014 році, були: військові дії на сході України; низький зовнішній попит унаслідок гальмування економічного зростання країн – основних торговельних партнерів; зниження купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів населення; погіршення фінансових результатів підприємств, звуження кредитної активності, скорочення державного фінансування та високий рівень невизначеності [45]. Розглянемо динаміку кредитної доларизації економіки України (табл. 23).

Таблиця 23 – Динаміка рівня кредитної доларизації в Україні за 2009 – 2014 рр., млрд грн.

Показники	Роки					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Грошова маса (M2), в тому числі:						
Кредити в іноземній валюті	484,8	596,8	681,8	771,1	906,2	955,3
Рівень доларизації (кредити в іноземній валюті /M2),%	347,2	337,1	322,9	299,5	308,0	472,7
	71,6	56,5	47,3	38,8	34,0	49,5

Примітка: розробка автора на основі [47].

Отже, у період світової фінансової кризи 2008–2009 рр. рівень кредитної доларизації в Україні перевищував 70 %. Це пов'язано з тим, що у до кризовий період значний обсяг кредитів надавався в іноземній валюті. У 2012 р. рівень доларизації порівняно з 2009 р. зменшився на 32,8 п. п., а у 2013 р. – на 37,6 п. п.. Якщо порівняти рівень кредитної доларизації в сучасних умовах фінансово-економічної кризи в 2014 році з відповідним показником 2013 року, то він нава-

ки зріс на 15,5 п. п. Доларизація підвищує чутливість банківської системи до ризиків втрати ліквідності і платоспроможності. Коли ці ризики не враховуються і не контролюються належним чином банками та іншими учасниками грошового ринку, вони можуть викликати хвилювання, провокуючи масове вилучення депозитів і, як наслідок, поглиблює фінансово–економічну кризу. Банки, що видають кредити не тільки в гривнях, але і в іноземній валюті визначають структуру кредитного портфеля за видами валют у динаміці.

З огляду на ризикований характер кредитної діяльності банків і, відповідно, невизначеність протягом терміну дії кредитної угоди, виникає потреба у проведенні спеціального контролю – моніторингу, який спрямований на виявлення, оцінку та ліквідацію можливих ризиків, які виникають на всіх етапах кредитного процесу. Забезпечення ефективності та надійності здійснення кредитних операцій вимагає від комерційного банку організації постійного моніторингу всіх стадій реалізації кредитного процесу. Проведення моніторингу кредиту починається відразу після надання позики клієнту (отримання ним позики). Основна мета, яку ставить банк при здійсненні контролю за ходом кредитних операцій, полягає у налагодженні ефективної організації кредитного процесу і пошуку досконаліших механізмів кредитування. Банківський контроль та управління кредитним процесом – необхідна передумова оптимізації системи організації кредитування в комерційних банках. Вимога щодо своєчасності і повноти погашення кредиту невіддільна від питання постійного контролю за розміром і якістю отриманого забезпечення. Банк здійснює контроль за цільовим використанням кредиту. За невиконання або неналежне виконання прийнятих на себе згідно з кредитним договором зобов'язань винна сторона відшкодовує іншій стороні всі заподіяні останній у зв'язку з цим збитки, а також сплачує штрафи, пеню, неустойки, передбачені умовами кредитного договору [43, с. 215].

Розглянемо динаміку заборгованості за кредитами виданими банками в Республіці Білорусії (табл. 24).

Таблиця 24 – Структура заборгованості по кредитах банками Білорусії за 2015–2016 рр.

Кредити	01.01.2015	01.01.2016
	Обсяг	Обсяг
у національній валюті млрд. руб. в т. ч.	154294,0	160953,4
короткострокові	36610,4	35721,2
довгострокові	117683,6	125232,2
в іноземній валюті, млрд. дол. США, в т.ч	13476,3	11619,4
короткострокові	4069,7	3536,8
довгострокові	9406,6	8082,6

Примітка: розробка автора на основі [48].

Згідно проведеного аналізу заборгованість за кредитами виданими банками у національній валюті збільшилась порівняно з початком 2015 року на 6,7 трлн. руб., або на 4,3 % і на 01.01.2016 року становила 161 трлн. руб.. однак в іноземній валюті заборгованість знизилась на 13,8 % і на 01.01.2016 року – 11,6 млрд. дол. США. Зниження заборгованості по кредитах у іноземній валюті, спостерігається у всіх областях Республіки Білорусії і в м. Мінську. Найбільше

зниження заборгованості відбулося в Гомельській області. Отже, слід зазначити, що у Республіці Білорусії частка заборгованості по кредитах зростає.

Отже, на сучасному етапі економічного розвитку одним з важливих шляхів виходу України з кризового стану займає удосконалення та подальший розвиток банківського кредитування. Підвищення ефективності банківського сектору країни – одна з актуальних, гострих і складних проблем, яка існує на сьогоднішній день. Адже зараз банківські установи дещо уповільнили свою діяльність на ринку кредитування, що є безумовним наслідком кризи, яка похитнула економіку держави. Враховуючи ситуацію в банках України, кредитування буде залишатися на низькому рівні, оскільки банки здійснюють більш обережний підхід до цієї діяльності, тому темпи зростання кредитів будуть відставати від темпів їх погашення.

Слід зазначити, що політика «доларизації» банківського сектора прямо або опосередковано впливає на зростання кредитного ризику, що підриває довіру населення до національної грошової одиниці. Для вирішення зазначених проблем доцільним було б вжити рішучих заходів щодо зниження рівня доларизації вітчизняної економіки. В складних умовах поєднання фінансово-економічної та політичної криз доцільно було б суттєво покращити процедуру моніторингу банківського кредитування. Іншими напрямками оптимізації кредитної політики банків можна також запропонувати розроблення не лише законодавчих ініціатив щодо підвищення прав кредиторів, але й технічні механізми мінімізації.

Зазначимо основні напрями реформування банківських систем України та Білорусії з врахуванням прогресивного зарубіжного досвіду, а саме:

1) підвищення рівня капіталізації банків. В європейських країнах дуже часто використовують економічний капітал банку. Економічний капітал – це капітал, який повинен мати банк з огляду на свої ризики. Він є функцією ризиковості, диверсифікації, мінливості та концентрації. Так згідно з Базельською угодою про капітал, кожний банк повинен мати мінімально необхідну величину для покриття, таких основних видів ризику фінансових установ, як кредитних, ринкових та операційних;

2) розвиток систем, вдосконалення управління ризиками в банках, в свою чергу, визначає стан інвестиційного клімату в країні, рівень розвитку фондового ринку, особливості регулювання банківської діяльності забезпечення балансу між ефективністю і надійністю, та інтересів всіх зацікавлених сторін щодо стабільного розвитку банківської системи, посилення її позитивного впливу на соціально-економічний розвиток країни.

З проведеного дослідження, варто зазначити, що кредит відіграє неабияку роль в розвитку економіки України та Білорусії загалом та окремих її секторів, адже обсяги кредитування тісно пов'язані з такими макроекономічними показниками як: динаміка грошової маси у річному обчисленні, заощаджувальна активність усіх суб'єктів економіки, а відповідно і їх фінансовий стан, та інші взаємопов'язані показники. Тому, з метою пришвидшення виходу з кризового стану банківського сектору та розвитку економіки країн, слід звернути увагу на підвищення довіри усіх суб'єктів економічних відносин до банківських установ, національної валюти, що сприятиме поживленню діяльності фінансових установ у сфері кредитування, а відповідно і розвитку національної економіки.

Література

1. Бюджетний кодекс України N 2456–VI від 08.07.2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.44.8&nobreak=1>
2. Дерун Т. М. Актуальні питання бюджетного забезпечення місцевого самоврядування на 2013 та 2014 роки: загрози та перспективи / Т. М. Дерун. // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2013. – № 5. – С. 73–79.
3. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) :Проект Закону України № 2217а від 01.07.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812
4. Демків О. І. Напрями поглиблення бюджетної реформи в Україні // Фінанси України. – 2009. – № 3. – С. 46–55.
5. Мінкович В. Т. Реформування податкової системи України як необхідна умова для розбудови провідної держави / В. Т. Мінкович, В. В. Свадеба // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2015. – Вип. 1(1). – С. 224–226.
6. Данилишин Б. Пришло время бюджетной федерализации Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.epravda.com.ua/rus/columns/2012/12/17/351286/view_print/
7. Петленко Ю. В. Місцеві фінанси / Ю. В. Петленко, О. Д. Рожко // . – К. : Кондор, 2003. – 281 с.
8. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1018–р від 30.09.2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1018-2015-%D1%80>
9. Паутова Т.О. Особливості місцевого самоврядування в Україні та Республіці Білорусь / Т.О. Паутова // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2013. – Вип. 2. – С. 368–376.
10. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456–VI, станом на 13.02.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
11. Бюджетний моніторинг : Аналіз виконання бюджету за 2015 року / [Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю.]; ІБСЕД, Проект „Зміцнення місцевої фінансової ініціативи” USAID . – К. : 2016. – 80 с.
12. Василик О.Д. Бюджетна система України : підручник./ О.Д. Василик, К.В. Павлюк – К.: Центр навчальної літератури, 2004.– 544 с.
13. Венгер В.В. Фінанси : підручник./ В.В. Венгер – К.: Центр навчальної літератури, 2009.– 432 с.
14. Зайцева Л.М. Регіональне управління / за ред. Л. М. Зайцевої. – Дніпропетровськ: ДФ УАДУ. – 2000. – 240 с.
15. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» № 79– УІІ від 28.12.2014р. [Електронний ресурс] . Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-19>
16. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Изд. 4–е, испр. и доп. – М., 1997. – 768 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ozhegov.com/words/30654.shtml>
17. Офіційний веб – сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: – <http://www.minfin.gov.ua/news/bjudzhet/local-budg>.
18. Бюджетний кодекс Республіки Білорусь від 16.07.2008 р. № 412–3, станом на 01.01.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://www.minfin.gov.by/ru/budgetary_policy/budgetary_legislation/b4573ae0f83809cd.html

19. Бюджетна система: підручник / за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.

20. Голишевська Л. В. Міжбюджетні відносини та напрями їх вдосконалення [Електронний ресурс] / Л. В. Голишевська, К. Д. Єльцова. – Режим доступу: www.rusnauka.com/10_NPE_2010/Economics/62491.html

21. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.]; Центр політико-правових реформ. – К.: Москаленко О. М., 2012. – 212 с.

22. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку міжбюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні. Аналітична доповідь / О. С. Власюк, Л. Г. Шемаєва, Н. В. Котень та ін.; під ред. О. С. Власюка. – К.: НІСД, 2015. – 80 с.

23. Роменська К.М. Зарубіжний досвід бюджетного регулювання / [Електронний ресурс] / К.М. Роменська. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vddfa/2010_2/2_Romenska.pdf.

24. Руденко І.В. Система бюджетного вирівнювання в умовах бюджетної децентралізації / І.В. Руденко // Ефективна економіка. – 2015. – № 10. – С. 21 – 26.

25. Чеберяко О. В. Міжбюджетні трансферти в умовах бюджетного унітаризму України: монографія / О. В. Чеберяко. – К.: Світогляд, 2004. – С. 48.

26. Про державну контрольно-ревізійну службу : Закон України від 26 січня 1993 року № 2939. [Електронний ресурс] – 2016. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-12/ed20120617>

27. Про Рахункову палату : Закон України 11 липня 1996 року №316-96 вр. [Електронний ресурс] – 2016. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80>

28. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю: Підручник. – К.: Вища школа, 1990. – 279 с.

29. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: Монографія. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360 с.

30. Базась М.Ф. Методика та організація фінансового контролю: Підручн. – К.: МАУП, 2004. – 440 с.

31. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14. вересня 2014 року №847-р. [Електронний ресурс] – 2016. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>

32. Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів. [Електронний ресурс] – 2016. – Режим доступу : <http://www.intosai.org>.

33. Про Рахункову палату : Закон України у ред. 26 квітня 2015 року №315-96 вр. [Електронний ресурс] – 2016. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-19>

34. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22 березня 1993 року №2939-XII. [Електронний ресурс] – 2016. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

35. Звіти про результати діяльності Держфінінспекції та її територіальних органів за 2013–2015 роки. [Електронний ресурс] – 2016. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/106505>

36. Innovation Performance Review of Ukraine. United Nations Economic Commission for Europe New York and Geneva, 2013 // <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/icp7.pdf> – 128 p.
37. Statistical Yearbook of Rivne Region. – Rivne, Department of Statistics in Rivne region, 2015. – 344 p.
38. Evaluation of Innovation Activities Guidance on methods and practices. European Commission, Directorate-General for Regional Policy // http://ec.europa.eu/regional_policy/information/evaluations/guidance_en.cfm#1.
39. Second Innovation Performance Review of Belarus — Main findings and recommendations 22 August 2016 // <http://scienceportal.org.by/reports>.
40. BelStat Science and Innovation Activity in the Republic of Belarus, Statistical Book, National Committee of the Republic of Belarus, Minsk 2015, 20/04/2016.
41. Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2030 г. // Экономический бюллетень НИЭИ Минэкономки Республики Беларусь. 2015. № 4 (214) // http://scienceportal.org.by/upload/2015/August/National_Strategy_of_Social_and_Economic_Development_2030.pdf.
42. Алексеев І. В. Гроші та кредит: навч. посіб. /І.В. Алексеев, М.К. Колісник// – К. : Знання, 2009. – 253 с.
43. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник/ О.В. Васюренко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 318 с.
44. Крупка М. І. Банківська система: підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.// за ред. д.е.н, проф. М.І. Крупки. – Львів : ЛНУ імені Франка, 2013. – 556 с.
45. Майорова Т. Підвищення ролі банківського інвестиційного кредиту в інноваційному розвитку економіки України / Т. Майорова, С. Урванцева // Вісник НБУ. – 2014. – № 3. – С. 30–36.
46. Маркусенко М.В. Влияние инструментов валютной политики на инвестиционную активность белорусских товаропроизводителей / М.В. Маркусенко //– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=kZXjCwAAQBAJ&pg=PA84&lpg=PA84&dq>.
47. Офіційний сайт Національного банку України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
48. Офіційний сайт Національного банку Республіки Білорусії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nbrb.by>.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ

Храпко Павел Юрьевич, кандидат философских наук, работает в должности старшего преподавателя кафедры философии НУВХП, г. Ровно, Украина

Наконечна Ольга Павловна, доктор философских наук, профессор, заведующий кафедрой философии НУГВГП, г. Ровно, Украина

Залужна Алла Евгеньевна, доктор философских наук, профессор, работает в должности профессора кафедры философии НУГВГП, г. Ровно, Украина

Гуменюк Светлана Николаевна, кандидат философских наук, доцент, работает в должности доцента кафедры украиноведения НУВХП, г. Ровно, Украина

Шийка Светлана Владимировна, кандидат философских наук, работает в должности старшего преподавателя кафедры украиноведения НУВХП, г. Ровно, Украина

Пивоварчук Лилия Владимировна, кандидат экономических наук, работает в должности ассистента кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Мельник Леонид Владимирович, кандидат экономических наук, работает в должности профессора кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Мельник Лариса Михайловна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Дума Виктория Леонидовна, аспирант кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Ляхович Ольга Александровна, кандидат экономических наук, доцент работает в должности доцента кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Скаковска Светлана Степановна, работает в должности старшего преподавателя кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Позняковская Наталья Николаевна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры учета и аудита НУВХП, г. Ровно, Украина

Andriy Valyukh, dr, director of Institute of Economics and Management, National University of Water Management and Nature Resources Use, Rivne, Ukraine

Alina Yakymchuk, dr hab., professor, National University of Water Management and Nature Resources Use, Rivne, Ukraine

Акимова Людмила Николаевна, кандидат экономических наук, доцент работает в должности доцента кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Акимов Александр Алексеевич, кандидат наук держ. упр., доцент, работает в должности доцента в Академии муниципального управления, г. Киев, Украина

Кузнецова Татьяна Владимировна, кандидат экономических наук, работает в должности профессора кафедры экономики предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Сипайло Леонид Георгиевич, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры экономики предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Сипайло Наталия Анатольевна, аспирант кафедры государственного управления, документооборота и информационной деятельности НУВХП, г. Ровно, Украина

Козлюк Валерий Владимирович, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры экономики предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Левун Оксана Ивановна, работает в должности ассистента кафедры экономики предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Мальчик Марьяна Васильевна, доктор экономических наук, профессор, работает в должности профессора кафедры маркетинга НУВХП, г. Ровно, Украина

Попко Елена Владимировна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры маркетинга НУВХП, г. Ровно, Украина

Скрипчук Петр Михайлович, доктор экономических наук, профессор, кафедра менеджмента НУВХП, г. Ровно, Украина

Павелко Ольга Витальевна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры учета и аудита НУВХП, г. Ровно, Украина

Сиротинська Алла Павловна, кандидат технических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры учета и аудита НУВХП, г. Ровно, Украина

Кушнир Нина Борисовна, кандидат экономических наук, профессор, заведующий кафедрой экономики предприятия НУВХП, г. Ровно, Украина

Ковшун Наталья Эдуардовна, кандидат экономических наук, профессор, работает в должности доцента кафедры экономики предприятия НУВХП, г. Ровно, Украина

Мошич Светлана Зиновьевна, заведующий учебной лабораторией ЗЛЦДЗО НУВХП, г. Ровно, Украина

Красовская Юлиана Викторовна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры экономики предприятия НУВХП, г. Ровно, Украина

Лесняк Александр Юрьевич, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры экономики предприятия НУВХП, г. Ровно, Украина

Подлевская Оксана Мирославна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры экономики предприятия НУВХП, г. Ровно, Украина

Мелихова Тамара Леонтьевна, кандидат географических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Зубилевич Светлана Яковлевна, кандидат экономических наук, профессор, работает в должности профессора кафедры учета и аудита НУВХП, г. Ровно, Украина

Мишук Галина Юрьевна, доктор экономических наук, профессор, работает в должности профессора кафедры трудовых ресурсов и предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Рощик Ирина Анатольевна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры трудовых ресурсов и предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Самолук Наталья Николаевна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры трудовых ресурсов и предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Юрчик Галина Николаевна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры трудовых ресурсов и предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Мазур Наталья Алексеевна, кандидат экономических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры трудовых ресурсов и предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Шишкина Елена Александровна, кандидат экономических наук, работает в должности старшего преподавателя кафедры трудовых ресурсов и предпринимательства НУВХП, г. Ровно, Украина

Шулейко Денис Чеславович, начальник отдела инвестиций и внешнеэкономической деятельности
ГУ «Администрация свободной экономической зоны «Гродноинвест»,
аспирант ГУ «Полесский государственный университет»,
г. Пинск, Республика Беларусь

Yuliya Semenova, post-graduate, National University of Water Management and Nature Resources Use, Rivne, Ukraine

Ruslan Navrotskyi, post-graduate, National University of Water Management and Nature Resources Use Rivne, Ukraine

Швец Федор Дмитриевич, кандидат технических наук, доцент,
работает в должности доцента в НУВХП, г. Ровно, Украина

Швец Оксана Михайловна, работает в должности старшего преподавателя в НУВХП, г. Ровно, Украина

Рибак Виктор Валерьевич, кандидат сельскохозяйственных наук, доцент,
работает в должности доцента в Хмельницком национальном университете,
г. Хмельницк, Украина

Костюкевич Алина Николаевна, кандидат экономических наук, доцент,
работает в должности доцента в НУВХП, г. Ровно, Украина

Костюкевич Руслан Михайлович, кандидат экономических наук, доцент,
работает в должности доцента кафедры менеджмента в НУВХП,
г. Ровно, Украина

Король Богдан Олегович, кандидат экономических наук, доцент,
работает в должности доцента кафедры менеджмента в НУВХП,
г. Ровно, Украина

Павлиха Наталья Владимировна, доктор экономических наук, профессор,
заведующий кафедрой международных экономических отношений и управления проектами Восточноевропейского национального университета им. ЛесіУкраїнки,
г. Луцк, Украина

Феднина Екатерина Николаевна, кандидат экономических наук,
работает в должности ассистента кафедры финансов и экономики природопользования НУВХП, г. Ровно, Украина

Павлов Константин Владимирович, кандидат экономических наук,
докторант кафедры международных экономических отношений и управления проектами Восточноевропейского национального университета им. ЛесіУкраїнки,
г. Луцк, Украина

Хомюк Наталия Леонидовна, младший научный сотрудник кафедры Международных экономических отношений и управления проектами Восточноевропейского национального университета им. Лесі Українки, г. Луцк, Украина

Копытовских Александр Владимирович, кандидат технических наук, доцент, работает в должности доцента кафедры менеджмента и маркетинга УО «Полесский государственный университет», г. Пинск, Республика Беларусь

Научное издание

**УКРАИНА И БЕЛАРУСЬ:
РЕСУРСЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА**

Монография

Публикуется в авторской редакции

Ответственный за выпуск *П.Б. Пигаль*

Подписано в печать 18.08. 2017 Бумага типографская
Формат 60×84/16 Гарнитура Times
Усл. печ. л. 11,21. Уч.-изд.л. 13. Тираж 100. Заказ № 373.

Отпечатано в учреждении образования
«Полесский государственный университет»
225710, г. Пинск, ул. Днепровской флотилии, 23
Лицензия № 02330/473 от 16 июля 2015.